

УДК 004.056.5:343.9.024:343.85(477;438)

Максим Юрійович ТРЕТЬЯКОВ,

*студент 3 курсу групи Інституту прикладного системного аналізу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОКРЕМІ ВИДИ КІБЕРЗЛОЧИНІВ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ФРАНЦІЇ ТА ПОЛЬЩІ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ)

За статистикою за останні 5 років кількість кіберзлочинів в Україні збільшилась удвічі. При цьому значне зростання кількості кіберзлочинів у 2017 р. пов'язано з вірусом «Petya» й дотепер кількість таких злочинів не знижується [1]. Очевидно, що кіберзлочини можуть мати тяжкі наслідки. Хоча кількість порушених кримінальних проваджень в Україні досить значна, але кількість реально покараних злочинців є дуже малою та покарання за такі злочини в Україні є значно меншим, ніж в інших країнах Європи. Оскільки Україна має наміри вступити до Європейського Союзу, проаналізуємо відмінності кримінального законодавства окремих держав-членів ЄС, щоб зрозуміти переваги та недоліки вітчизняного законодавства. Візьмемо декілька реальних прикладів кіберзлочинів та проведемо порівняння судових вироків, які могли б бути винесені за них в Україні, Франції та Польщі.

Зрозуміло, що найбільшу загрозу несуть середні та тяжкі кіберзлочини. Щоб розуміти ситуацію з кіберзлочинністю, яка склалась у цих країнах, проведемо аналіз статей, які відповідають вищезазначеним злочинам, що допоможе зрозуміти серйозність покарання даних дій у цих державах.

В КК України передбачено декілька статей (ст.ст. 361, 361-1, 361-2, 362, 363, 363-1), які встановлюють відповідальність за кіберзлочини. У цих статтях передбачено найсуворіше покарання в 3-5 років обмеження волі (ст. 361-362) при умові, що дії вчинені повторно або за змовою групи осіб. Менш тяжкі злочини (ст. 363) караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (що може бути дуже малою сумою у порівнянні з збитками даних злочинів) [2].

У Франції відповідальність за кіберзлочини передбачають 9 статей КК (art. 323, 323-1, 323-2, 323-3, 323-3-1, 323-4, 323-4-1, 323-5, 323-6). Найсуворіше покарання (art. 323-3) – це 5 років позбавлення волі та 75000 євро штрафу. Менш тяжкі злочини (art. 323-1, 323-2) передбачають позбавлення волі на 2-3 роки та штраф у розмірі 30000-45000 євро відповідно [3].

У Польщі відповідальність за кіберзлочини передбачають 3 статті КК (art. 267-269). При цьому злочини середньої тяжкості караються 2-3 роками позбавлення волі (art. 267-268). Тяжкі ж злочини, в яких постраждала держава та її органи, караються позбавленням волі до 8 років (art. 269) [4].

Розглянемо відомий випадок хакера Каріма Баратова, який був заарештований у Канаді та був екстрадований до США, де визнав провину в змові з метою здійснення комп'ютерного шахрайства та розкрадання персональних даних при обтяжуючих обставинах. За допомогою вірусів він зламав близько 11000 аккаунтів електронної пошти, отримуючи по 100 доларів США за кожний. Загалом його дії зачепили близько 500 мільйонів користувачів сервісу Yahoo. Слідство також виявило, що одним з замовників був агент ФСБ (тобто це злочин за попередньої змовою групи осіб). Оскільки від даних дій могли, а може й постраждали аккаунти державних працівників, це можна розцінювати як загрозу державі. Суд в Каліфорнії присудив йому 5 років позбавлення волі та штраф в розмірі 2,25 мільйонів доларів США [5]. Порівняємо, який вирок він би отримав у державах, законодавство яких ми розглядаємо:

- в Україні за ці дії відповідальність встановлено в ст. 361-2 КК (значна шкода, попередня змова групи осіб – передбачає 2-5 років позбавлення волі). Зважаючи на ситуацію, суд виніс би вирок 5 років позбавлення волі.
- у Франції за ці дії відповідальність встановлено в art. 323-3-1 КК. (передбачає 5 років позбавлення волі та штраф у 75000 євро).
- у Польщі за ці дії відповідальність встановлено в art. 269 КК (передбачає від 6 місяців до 8 років позбавлення волі). Зважаючи на ситуацію, суд виніс би вирок 8 років позбавлення волі.

Таким чином, порівнявши законодавство вищезазначених держав у сфері кіберзлочинності, можна стверджувати, що кримінальне законодавство України передбачає найменше покарання серед усіх розглянутих. Це може буди одним з факторів, який провокує кіберзлочини на

території нашої держави, а тому потрібно збільшити розмір покарання за ст. 361-363 КК України відповідно до прикладу розглянутих держав.

Список бібліографічних посилань

1. За последние пять лет количество киберпреступлений в Украине выросло вдвое // Опендатабот : сайт. 21.10.2019. URL: <https://opendatabot.ua/blog/ru/375-hackers> (дата звернення: 30.04.2020).
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 30.04.2020).
3. Code pénal Français du 22 juillet 1992 // Legifrance. 25.03.2020. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> (дата звернення: 30.04.2020).
4. Poland Penal Code of 6 June 1997. URL: https://www.legislationline.org/download/id/4172/file/Polish%20CPC%201997_am%202003_en.pdf (дата звернення: 30.04.2020).
5. Хакеру з Канади дали 5 років за злом Yahoo на замовлення російських спецслужб // Укрінформ : сайт. 31.05.2018. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2471550-hakeru-z-kanadi-dali-5-rokiv-za-zlom-yahoo-na-zamovlenna-rosijskih-specsluzb.html> (дата звернення: 30.04.2020).

Одержано 02.05.2020